Bun de imprimat.

XLVIII. évf. Cluj, 1938. március. 3. szá

UNITÁRIUS KÖZLÖN

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉR
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: DR. BOROS GYÖRGY.

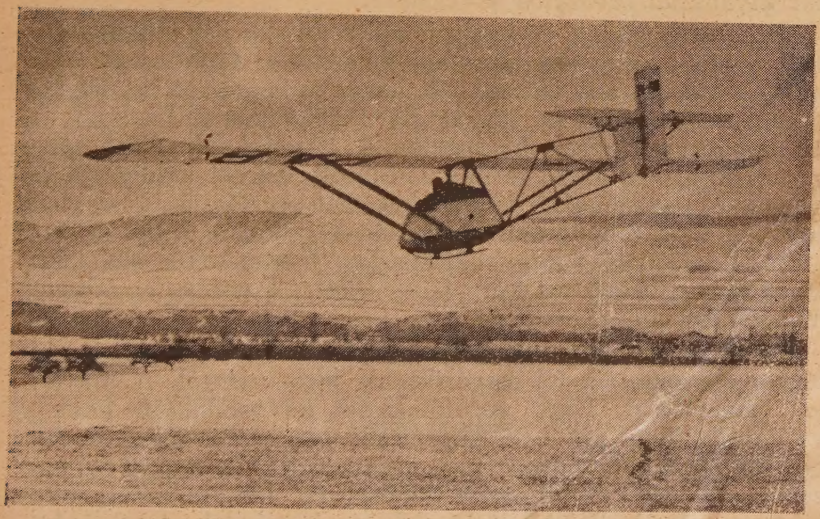

Az unitárius cserkész-csapat vitorlás repülőgépe felszállás közben Hye György mérnökkel.

Unitarian school. Berkeley Cali fornia
U. S. A.

Tisztelettel, szeretettel és igen-igen sok reménnyel . . .

A polyhistor Brassai bácsi szavaival kezdem gondolataimat: „Reszket a toll a kezemben" az örömtől, mely e sorok leirására késztet, ugy hivatalos minőségben, mint az egyéni gondolatvilág alapján.

Főgimnáziumunkat, a közel 8 esztendős mostoha-gyermeket, egyházunk ismét keblére ölelte teljes egészében, mint az édes anya édes gyermekét. Nincs most itt lehetőség e vezércikknek szánt helyen részletesen foglalkozni azzal a drámai küzdelemmel, melyet a magára maradt intézetünk folytatott 1930 óta, nem tudunk eléggé kifejező szavakat találni azon felekezeti- és társadalmi körök fáradozásának és áldozatkészségének méltatására, kik munkát és pénzt nem sajnálva teremtették elő évről-évre iskolánk felső tagozatának fenntartásához szükséges összegeket, nem kivánjuk feltárni azt a lehetetlenül nehéz helyzetet, amelybe került féltve őrzött főgimnáziumunk 1936 őszén s amelyből Egy Istenünk jóságos segitségével s az arra hivatott fáradtságot nem ismerő, odaadó munkásságával sikerült kiverekednie magát. Nem lehetséges kimutatni itt azt a veszteséget, amit jelentett iskolánkra nézve felügyelő-gondnokunk és tanár atyánkfiai sorozatos elvesztése.

E küzdelmeknek és megpróbáltatásoknak nagyon hézagos feltárása után, kifejezést akarunk adni most, amikor egy egyháztörténelmi igazság valóra vált, azon örömünknek is, hogy a régi, de megujhodási korszakát élő főgimnáziumunknak és a fiatal testvérintézménynek, gazdasági iskolánknak élére egyházi főhatóságunk olyan férfiakat állitott, kiknek eddigi munkásságuk és egyházunkat, iskoláinkat féltő szeretetük, de egyben a jövőben való rendületlen bizakodásuk valóban méltóvá tett az iskolai felügyelő-gondnoki tisztségre. E munkakör ellátására kijelölt és megválasztott két férfiu: *Elekes Domokos* és *Lőrinczi István dr.* ügyvéd atyánkfiai.

Mikor e sorok a nyilvánosság elé kerülnek, ők már értesültek e magas, de jól megérdemelt kitüntetésről. A mi lelkünk pedig örül, hogy vezetőinkként üdvözölhetjük őket s arra kérjük, hogy ezt a — elismerjük — nagyon nehéz és komoly, sok gonddal, töprengéssel, fáradozással és munkával járó megbizatást fogadják olyan szeretettel és lelkesedéssel, mint amilyen szeretettel, tisztelettel és sok reménységgel vártuk és hittük biztos megválasztásukat. És most együntetü kivánságunk megvalósulása után várjuk az uj lendületadást, melyre oly nagy szükségünk van iskoláink ujjáépitésére vonatkozó munkánkban.

Iskolaszabályzatunk megfelelő kiépitése, intézeteink ügyeit igazgató tényezők munkakörének és felelősségének pontos megállapitása és rendes mederbe való terelése, a középiskolai és

gazdasági nevelés szervessé tétele s ennek eredményeképpen unitárius kollégiumunk kiépitése, mind olyan kérdések, melyeknek sürgős megoldását várja és követeli intézeteink jól felfogott érdeke.

Amint az elmondottakból látszik tehát, sokat, nagyon sokat várunk ujonnan megválasztott felügyelő-gondnok afiaitól s bizalommal várjuk, hogy nehéz, sok fáradozással és gonddal járó munkásságukat megkezdjék s biztositjuk őket arról, hogy iskoláinknak előljáróságai és tanári testületei munkára készen követik utasitásaikat, hogy azok szerint és a törvények feltétlen tiszteletbentartásával neveljünk olyan ifjuságot, melynek minden egyes tagja uralva legyen az anyaföld és egymás iránti szeretettől, bizalomtól és ragaszkodástól.

Elekes Domokos dr. a főgimnáziumunk érdekében kifejtett eddigi áldozatos munkásságáért kapta e méltó és kitüntető jutalmat. Hosszu éveken keresztül tartó fáradtságos munkálkodása és önzetlen áldozatkészsége megteremte a maga gyümölcsét most, amikor főgimnáziumunk felsőtagozatának kiadásait Főhatóságunk visszavette egyházunk egyetemes költségvetésébe.

Lőrinczi István dr.-t felekezeti ifjuságunk egyik vezéregyéniségét, intézetünk egykori tanitványát és tanárát, a lelki közösségből eredő igaz érzelmekkel üdvözöljük régi otthonában s hisszük, hogy lelkesedéssel és szeretettel vállalja a komoly munkát, mely a mi óhajtásunkból Egyházi Főhatóságunk által rábizatott.

Megtaláljuk a kellő alkalmat és módot arra, hogy uj vezetőinkkel szembeni ragaszkodásunknak ünnepélyes kifejezést adjunk. Addig is kérjük, fogadják főgimnáziumunk és gazdasági iskolánk, eljövendő unitárius kollégiumunk előljáróságainak, tanári karainak és ifjuságának ez uton való tisztelettel, szeretettel és igen-igen sok reménységgel teljes atyafiságos üdvözlését.

S egy egyéni gondolatnak kifejezésrejuttatását engedjétek meg szeretve tisztelt felügyelő-gondnok atyánkfiai e sorok irójának: az athéniek az első perzsa háboru után, mely Miltiádes diadalmas marathoni győzelmét hozta részünkre, elsőrendü kötelességüknek tartották felkészülni a további védekezésre.

Balázs Zsigmond.

Kérelem.

Tisztelettel kérem valamennyi egyházközségünk vezetőségét és áldozni kész hiveinket, hogy Mélt. és Főtiszt. E. K. Tanácsnak 902—1937 számu felhivása értelmében az odriheiu-i imaházépités segélyezésére szánt adományaikat és gyüjtéseiket a suplac-i egyházközség cimére minél hamarább elküldeni sziveskedjenek. *Lőrinczi Gergely* lelkész.

Magasságok felé.

A régi görög hitregékben van többek között egy történet, amely az emberi hitnek és magasra szárnyaló reményeknek soha el nem feledhető példája. E rege szerint Dedallusz és Ikárusz fogságba esnek. A szabadulásnak egyetlen módja sem kinálkozik, de Ikárusz szárnyakat készit és apjával együtt kirepül a másképpen áthághatatlan kőfalak közül. Ikárusz azonban tul merész volt, igen magasra emelkedett, ifjui heve, a valósággal nem számoló képzelete elragadta s a magasságból a mélységbe zuhant. E rege lényegében nem lehet nagyon biztató, csábító, de azért az Ikáruszok hosszu sorát teremtette meg. Hány igaz nagyratörő léleknek eszményképe Ikárusz, pedig nemcsak a magasság, hanem egyuttal a mélységbezuhanás veszélye is ott settenkedett mindenkor. Mindegy. Az ember nemcsak a földé, hanem egyuttal a magosságoké is. És az emberi tudomány előhaladásával Ikárusz modern utódainak már nem volt olyan kockázatos a repülés; a repülés ma már a modern közlekedés eszközei közé tartozik.

Röviden hirt adtunk arról, hogy a cluji kollégiumunk cserkészei egy vitorlás repülőgépet készitettek, azt az illetékes közegek fölülvizsgálása után kipróbálták, repülésre alkalmasnak találták s átadták rendeltetésének: a repülésnek. Nyugateurópában sok ilyen van, de nálunk ez az első. És éppen ebben van a jelentősége. A sport ma nemcsak testgyakorlat, hanem a társadalmi nevelésnek, sőt az erkölcsi nevelésnek is egyik igen fontos tényezője. Vitorlás repülőgépen való repülés pedig egyike a legnemesebb sportoknak. Erről azonban fölösleges beszélni, mert mindenki tisztában van ezzel az igazsággal, aki csak valamennyire is érdeklődött eziránt a fontos kérdés iránt. Valami másról is szó van itten.

Ha a repülés szót más értelemben használjuk, a mi történetünkben minden időben voltak repülők. A 16. században a leghaladottabb vallásujitás az unitárizmus, itt nemcsak követőkre talál, mint Európa sok más országában, hanem gyökeret is ver. Igaz, a legnagyobb szellemi repülőnk: Dávid Ferenc, a nagyot merő Ikárusz sorsára jutott, kora nem értette meg, a hatalom elitélte, vértanuhalált halt, de dicsősége annál nagyobb, annál szebb, annál felségesebb. Azután továbbhaladva a történelem folyamán, látjuk, hogy miként teljesitik a mi ifjaink és öregeink a kor parancsát. Mikor a 18. században elveszitjük a főiskolánkat, a tanulók maguk rögtönöznek hajlékot maguknak. A 19. században pedig az akkori diákok az ébredező nemzeti szellem legelső harcosai. Aki Dr. Gál Kelemen könyvét elolvasta, jól tudja, hogy a régi diákok mennyire lelkesedtek a magyar szinészetért, az uj szellemet hozó Brassai Sámuelért s hogy a népies irodalom művelői körül a legelsők az unitárius kollégium falai közül kerültek ki.

A Remény cimü zsebkönyv nagyon sok mindenről beszél. Elmondja a többek között azt, hogy akkor is voltak, akik megértették az idők szavát s tudtak olyat alkotni, ami a jövő szempontjából is fontossággal bir. „Repülőink" tehát valamilyen értelemben minden időben voltak. Csakhogy azok valamiképpen másfajta repülések voltak. Olyanok, mint amiket az akkori időkben repülésnek, haladásnak neveztek.

Ne mondjuk öreges, tulságosan fontoskodó zsörtölődéssel a teljesitményt fölösleges fényüzésnek. Inkább fogadjuk el a nagy magyar regényirónak, Br. Ötvös Józsefnek a következő megállapitását magyarázatul: „Ha a fiatalság a dolgok hasznos oldala helyett csak a költőit fogja fel, s inkább ábrándjainak, mint praktikus feladatoknak él, ne rontsátok örömét mogorva intelmekkel. Magot s gyümölcsöt csak ott várhatunk, hol előbb virágokat láttunk."

Cserkészifjuságunk maradandó munkát teljesitett. Cserkészcsapatunk szép teljesitményére büszkék lehetünk. Akkor szép az ifjuság, ha az alkotó munkában tünik ki. Hadd repüljenek és haladjanak minden tekintetben a magasságok felé. Hadd alkossanak a modern időknek megfelelőt minden tekintetben, amint tették azt azok az elődök, akiknek munkája örök és halhatatlan.

A halhatatlan Reménység.

Ima. Irta: Frederick May Eliot.

Hála-érzéssel és boldog büszkeséggel örvendezünk együtt, azért a határtalan Reménységért, mellyel az emberek Szellemisége bátorságot melengetett és fentartotta eltántorithatatlan célkitüzéseit. Az ember sohasem volt hajlandó feladni azt az álmot, hogy a jövendő dicsőségesebb lehet, mint a meseszerü mult „Arany-korszaka". Egy Uj-Jeruzsálem rajzolódott mindig előnkbe, melyben világosság, boldogság és örvendezés jutnak uralomra: Isten városa vár a törekvések, a hüség és derülátások hosszutja végén.

A „holnap" mindig az a szó volt, amely ösztökélte és erősitette a mának küzdelmeit.

Sziveinkbe zárjuk a Halhatatlan Reménység ezen szellemét, mint a legértékesebb kincsünket. De egyben tudást és arravalóságot adunk hozzá, mely nélkül a szellem csak reménység marad.

Bizva abban, hogy álmaink beteljesednek, alázattal borulunk le, amikor a mi tudatlanságunkra és ügyetlen kezeink esztelen kontárkodásaira gondolunk. Tanits meg hát minket, óh Igazságnak végtelen Szelleme, hogy ismerjük meg magunkat és neveljük rá életünket mindennapi kötelességeink teljesitésére. Ébressz buzgóságot bennünk a tudás világossága iránt és tégy alkalmasokká és gyorsakká arra, hogy elsajátitsuk azt a jár-

tasságot és azokat az uj lehetőségeket, amelyeket a mi világunk kitermel. Igy legyünk méltókká arra, hogy csatlakozzunk azoknak a nagy lelkeknek seregéhez, akik Isten országáért munkálkodnak az emberek között, egyre több önbizalommal, — mely a végén is eléri a régi eszményt. Ámen.

Forditotta: *Lőrinczy Dénes.*

SZÉKELY GAZDA KÖLTŐK.

Én és a vonat.

Katonaságom idejéből.

Szülőföldem felé robog egy gyorsvonat,
Füstfelleget lehel, amint tova szalad.
Sokáig elnézem, méiyen gondolkozva:
A füst és a vonat,
Én és a gondolat
Mind egy ágon vagyunk!
Mert száguld a vonat s véle gondolatom.
Én és a füst pedig,
— Igy van már rendszerint —
Egyre csak maradunk.

Meriști-Craiova, 1936 augusztus. **Bencző József.**

Uj hangya-vár épül.

Ahol fegyelem és béke lakott,
Szorgalmat nem zavarta semmi zaj.
A rét dús, virágos füve közé
Rakta fészkét egy kicsi hangyaraj.

Volt a hangyabolyban sok, sok szoba:
Emeletre épitve emelet.
Egy füszálon nagyon kimagaslott:
Tán a hangya-vár tornya lehetett...

A szolgám előttem kaszált, dalolt;
Furcsa, idegen basszus hangja volt;
Kaszáját nem kimélte: lekaszált
Füvet, virágot és hangyabolyt.

Aztán mit sem tudva, kaszált tovább;
Az ajkáról egyre szakadt a dal;
Én meg a hangyaboly mellé léptem,
Néztem mi van, mily szörnyü zür-zavar.

— Ti a földnek apró kis férgei
Mindennek vége, — ha én akarom! —
Csak egy lépésembe kerül csupán
És eltipor a szörnyü hatalom. —

De nem teszem: a ti éltetek
Nekünk a fegyelmet, békét adják.
Jelképül használjuk a nevetek,
Egységet adó szorgalmas hangyák!

Óh hányszor épitettem uj lakást
Vagy futottam, amiként ti itten.
A véres-mezőn hittem a véget!
De sohasem tiport el végzetem!

Én sem foglak bántani titeket:
Èpitsétek ujra a boly-várat!
Kaszámra fenek, hogy utól érjem
A távolból hangoló szolgámat.

— — — — — — — — —

Több nap alatt sok, sok rendet vágtunk:
A hangya-bolyt is megnéztem végül.
Láttam, rétemen frissarju zöldül
S a sarju közt uj hangya-vár épül!

Nekem egy szent, biztató jelképül!...

Izsák Domokos.

József Lajos.
1871—1938.

Tősgyökeres székely ember volt a legjavából. Jacodon látta meg az áldott napvilágot. Atyja messze földön hires volt emberségéről, derüs életfelfogásáról s maga alkotta kedves tréfáiról. Maga a család több gyermekében mentette át a régi humort s ajándékozta meg az unitárius egyházat becsületes és tehetséges utódokkal.

Lajos iskoláit otthon, majd I. G. Ducai és Cluj-i nevelői intézményeinkben végezte. Magával hozta hazulról a nagy erdők zugását s bármerre járt, látni lehetett, hogy csodálatosan mindig friss és tüzpiros arculata mellett a vadgalamb bugására figyelő lelkület volt tulajdona. Édesatyjának, mint értékes iskolamesternek fegyelmező ereje olyan embert faragott belőle, aki nem ismerte a szertelenséget, hanem az önmérsékletet gyakorolta egész életében.

József Lajos.

Chileniben vállalta először az Isten-igáját 1894-ben s ez az iga számára könnyü és gyönyörüséges volt mindig. Valódi lelkésznek született egyéniség élt és fejlett ki benne.

Ütő Juliánnát vette feleségül 1895-ben s házasságát Isten két fiuval áldotta meg: Ákossal és Lajossal. Gyermekeit gyöngéden szerető apa volt, neveltetésükről derék nejével együtt lelkiismeretesen gondoskodott.

A helyzet parancsszavát s a kor intelmét követve, 1904-ben lelkészi lakhelyét Sfântul-Gheorghera tette át és ott élt egész haláláig. Mindent megtett, kogy e kies városkában alkalmas fészket rakhassanak az unitáriusok s van is ma kedves imaházuk és lelkészi-lakuk.

Nemcsak lelkésznek bizonyult hüségesnek és kiválónak, hanem egyházkörének is esperese lett annak bizalmából s ezzel az értékes bizalommal nem is élt vissza soha. Majd tiszteletbeli esperességgel tüntették ki s éreztük is mindannyian mindig, hogy József Lajos tiszteletreméltó, kedves, ügyes uriember és valódi lelkipásztor.

Mikor februárius 8-án nagyszabásu temetése volt, érezni lehetett, hogy nemcsak saját városa, hanem egész egyházköre s a szomszéd falvak nagy tömegei óhajtottak végbucsut venni

tőle. Végh Beniámin volt esperesre hárult a megtiszteltetés, hogy a gyászoló háznál a szertartást végezhette. Dr. Fekete Sándor köri felügyelőgondnok bucsuzott még otthon s aztán megkezdődött a végéreláthatatlan halotti menet. A sirnál beszéltek: Benedek Gábor lelkész, Kovács Lajos esperes, Dr. Kiss Elek dékán, Dr. Szent-Iványi Gábor felügyelőgondnok, Báró Szentkereszti Béla képviselő.

Pihenjen békén a békés lélek s szerettei találjanak vigaszt a vigasztaló Istennél . . . a gyászoló hitves, a gyermekek s testvérek egyaránt. Drága Egyházunknak adjon a mi Atyánk sok hasonló szellemü lelkészt! *K. E.*

Dr. Gspann Károly.
1865—1938.

A halál ismét meglátogatta kicsiny egyházunkat. Ismét kioltotta egy értékes életnek áldásos világosságát. Ujból megmutatta az enyészet az ő végtelen hatalmát. Azt kereste fel, aki másokat oly sokszor megmentett a haláltól, a gondos, betegeiért mindent megtevő orvost, a jóságos emberbarátot. Bădeniben született 1865 november hó 1-én, érettségit a cluji unitárius főgimnáziumban tett, az orvosi oklevelet szintén e városban szerezte meg, orvosi gyakorlatot pedig, mint a híres Purjesz professzor tanársegéde, szerzett a cluji belgyógyászati klinikán.

Dr. Gspann Károly.

Miután az orvosi pályára jól előkészült, Apahidán vállalt körorvosi állást. Ebben az állásban 26 áldásos esztendőt töltött. A nép nagy bizalommal fordult hozzája, mert benne mindenkor a szenvedőkkel együtt érző igazi emberbarátot ismerte meg. A szigoruan vett orvosi tevékenységen kivül kivette részét más társadalmi munkából is, amivel környezetének, járásának hasznára lehetett.

Később nădăşmenti, majd meg cluji körorvosi tisztségeket töltött be, mindenütt buzgósággal teljesitve ugy az orvosi munkából származó kötelességeket, mint más társadalmi kötelességeket, melyek a lelkiismeretes ember számára oly

bőségesen adódnak. Résztvett a Hangya szövetkezet megalapitásában s ennek elnöke is lett. Hosszabb időn át, mint bábaképző orvos müködött; később gyermekmenhelyi, kincstári és vasuti orvosi tisztségeket is töltött be. Érdemei elismeréséül az Országos Orvosszövetség választmányi tagjai sorába is beválasztotta.

Mint unitárius ember egyházunk buzgó, tevékeny tagja volt mindenkor. Az egyház céljaira szivesen áldozott. Az unitárius egyház Főtanácsának hosszu idők óta tagja, Clujra való költözése óta pedig tevékeny tagja az egyházközség kebli tanácsának.

Mint iró is érdemes munkásságot fejtett ki, és pedig, mint egészségtani és mint szépirodalmi iró is. Szépirodalmi dolgozatai a régi „Független Ujság"-ban és az „Aranyosvidék"-ben jelentek meg. Az „Unitárius Naptár"-ban pedig népszerüsitő tanulmányokkal és közleményekkel szolgálta a nagyközönség érdekeit.

Főgimnáziumunk sorsa iránt mindig szeretettel érdeklődött, minden vizsgán jelen volt s a tanulók jutalmazására minden alkalommal meghozta a maga áldozatát.

Mint cluji lakos vezető tagja volt sok kisebbségi magyar gazdasági és társadalmi egyesületnek. Haláláig munkás, tevékeny ember volt.

A temetésen Dr. Boros György püspök a következő szavakkal bucsuzott el tőle:

Ezelőtt három nappal az a lesujtó hir jutott hozzám, hogy Dr. Gspann Károly orvos meghalt. Azonnal fölkerestem és az ő kis rendelő szobájában három vendég várta tőle az orvosi tanácsot, a megujoló életet. Mindannyija falusi ember s mindenik telve nemcsak várakozással, hanem bizalommal is. Messzi távolból ide vándoroltak, mert csak benne biztak.

A leghiresebb és a legtudósabb doktor is bevallja, hogyha a beteg nincsen bizalommal hozzá, nem tud célt érni. Annak a testnek, amelyet betegség szállott meg, egy látatlan és láthatatlan segitő társa van: a lélek. A lélek ura a testnek, épp, mint Isten ura a világnak. E kettő egymás nélkül nemcsak nem tud meggyógyulni, hanem élni sem.

Az orvosi tudomány nemcsak azért haladott oly hatalmas léptekkel előre, mert az ismeretek óriásit gyarapodtak, mert a test természettanát, szervezetének minden viszonyát, ma jobban ismerik, mint ezelőtt bármikor, hanem talán méginkább azért, mert a léleknek a test életére befolyását, ma, jobban tudják érvényesitni mint régebben. Ma Röntgen-sugarak állnak az orvos rendelkez sére. Ma belátnak a testbe. A mi drága halottunk azok közé orvosok közé tartozott, akiben a betegek hittek. Az a bizal amely a beteget hozzá vonzotta, már félgyógyulást jelentett. Ő a beteg kezét megfogta, ha arcába mosollyal tekintett, a

gény beteg már erőre kapott s az orvosi tanács és az orvosi rendelés kezet fogva hatott a betegnek testére és lelkére.

Drága halottunk Transylvania embere volt, aki szerette embertársait, vonzotta és megbecsülte barátait. Talán egyetlen haragosa nem volt, mert azzal tartott, hogy a társadalom közérzése és közhangulata: az emberi boldogság biztositéka. Dr. Gspann Károly, mint lelki mestere Jézus, körüljárt az emberek között, velök jót tevén és vigasztalván.

Azért alkalmazom a próféta tanitását: vigasztaljátok, vigasztaljátok az én népemet, szóljatok neki kedve szerint, mert elhervad a fű, elhull a virág, de az Ur beszéde megmarad mindörökké. Ennek az orvosnak jutott valami a Jézus csodatevő erejéből.

Szóljatok most az én népemnek, az ő népének, különösen pedig szóljatok annak az élettársnak, aki hű volt hozzá, aki szivesen fogadta jó tanácsait s aki most mindnyájunk s a hű barátok vigasztalásáért kiált.

Drága jó barátom, életed utolsó napján s Istenem mily közel a végéhez, forró kezeddel, halvány szemeddel biztatólag szóltál, hogy majd, midőn nyilni fog a rózsa, viritni a virág, majd akkor megköszönöd a baráti jó szavakat.

Utolsó bucsu volt, bár nem is sejtettük, utolsó biztatás, bár kevés reménységgel.

Ha visszatekintek szép hosszu életed pályafutásán, megnyugvással mondom, te ama nemes harcot megharcoltad, futásodat megfutottad és immár méltó vagy, hogy megnyered az életnek ama koronáját, amely el nem vétetik soha.

Jó fiad, akinek tudásáért oly bőven áldoztál, barátaid, tisztelőid, kiket szeretettel vonzották, áldozni fogják emlékedet.

Életedért, annak szép és nagy sikerereiért, hálánk száll az örök élet urához. Imádkozzunk . . .

Tholdalagi Szathmáry Gyuláné.

Életének 92-ik évében s özvegységének 51-ik évében itthagyta Övéit, szeretett egyházát s Istenhez tért özvegy Toldalaghi Szathmáry Gyuláné, született nagykászoni Kászoni Ida.

Annyi jóságot és szeretetet sugárzott lelke övéire és egyházára, hogy eltávozásával nagy ür maradt utánna. Hărănglab község s az unitárius egyházközség jóltevőjét siratja benne. Azok közé tartozott, kik áldozatos cselekedetekben bizonyitják hitüket.

Amilyen nagy volt a megbecsülés és a szeretet iránta, élt, oly nagy volt a részvét megnyilatkozása elhunyt testének temetésén, mely f. év január 10-én ment végbe. Az ősi

hajlékból, mint gyászos házból, a gyászszertartás után Hărănglab község és a vidéki ismerősök sokasága kisérte el a családi kriptáig.

Az elhunytban T. Szathmáry Gyula Târnava-köri felügyelő-gondnok édesanyját gyászolja.

Legyen emléke áldott s nyugalma csendes!

Major Sándor.

Bezáró beszéd a kulturdélutánon 1938 március hó 4-én.

Kedves vendégeink,

irásba foglalom záróbeszédemet, mert fáj a szivem és félek, hogy a meghatódottságtól nem tudom elmondani, amiket akarok.

Ezuttal nem azt mondom, hogy bucsuzom ez évben utolsó kulturdélutánunk drága közönségétől, kedves vendégeinktől, hanem örökre bucsuzom. Fájó szivvel teszem ezt, mert évek hosszu során keresztül egyik legszebb élményeink voltak ezek a jól sikerült kulturdélutánok, melyeken legjelesebb iróink, művészeink, legjobb műkedvelőink működtek közre kitüntető készséggel és jóakarattal, mellyel örök hálára kötelezték a Dávid Ferenc Egyletet. Kulturdélutánjaink egyre kedveltebbek lettek és fokozódó érdeklődés mellett tartattak meg. Állandó találkozási alkalmat nyujtottak Cluj magyar művelt társadalmának valláskülönbség nélkül. A Dávid Ferenc Egyletnek — mint egyháztársadalmi egyesületnek — egyik főtörekvése volt mindig, hogy a különböző vallásfelekezeteket összehozza egymással. Ez sikerült is, mert mindnyájan belátjuk, hogy mindegy az, ki milyen templomba jár és milyen hiten imádja a jóságos és hatalmas Istent.

Fájó szivvel bucsuzom ettől a hajléktól, mely nekem több örömöt, mint szomoruságot hozott. Kiköltözünk a püspöki rezidenciából és elvonulunk kis kerti lakásunkba, hol minden csupa derü és napfény, hol a napi gondoktól és gyötrelmektől megszabadulva — ha szabad azt mondanom ebben a korban — uj életet fogunk kezdeni. Ott nem lesznek nagy termek, de lesz sziv és lélek. Ott is elférnek azok, akik szeretnek minket. Remélem is, hogy felkeresnek jó barátaink, jó ismerőseink uj otthonunkban. Mi — a püspök urammal — öregek vagyunk, de nem vagyunk munkaképtelenek. Távozásunkkal nem akarunk egyuttal kivonulni a társadalomból is. Egyházunk, és annak koronájában egyik legértékesebb drágakő, a Dávid Ferenc Egylet, mindig szent lesz előttünk.

Igy tehát bucsuszavaimban nem azt mondom: Isten veletek, hanem viszontlátásra!

Dr. Boros Györgyné.

A jó ember.

Jézus tanitásainak végső célja az volt, hogy megteremtse a lehető legjobb emberi társadalmat, a *földi istenországát.* E célért élt, szenvedett s áldozta fel magát a Golgota keresztjén. E célt szolgálja a keresztény igehirdetés és minden erkölcsi irányu nevelés. Egy jobb társadalom kialakulása, Isten országának eljövetele azonban csak az emberek jobbátevése, vagyis a *jó ember* eszméjének általános megvalósulása által következhetik be. Ezért mondotta Jézus hallgatóinak: „A mennyeknek országa tibennetek van".

Lássuk tehát, milyen a jó ember s milyenné kell lennünk, hogy mi is épitői, munkásai lehessünk egy eljövendő jobb emberi társadalomnak, a földi menyország, istenországa eljövetelének.

A jó ember legelőször is *becsületes* ember. A becsület fogalmába beletartozik mindaz, ami az embert megkülönbözteti az oktalan állattól és az oktalan állatok világa fölé emeli. Alkotó része mindenekelőtt a *felelősségérzet.* A becsületes ember mindig érzi s mélyen meg van győződve, hogy minden gondolatért, minden szaváért, minden tettéért felelősséggel tartozik annak, aki teremtette, fenntartja a világot, az erkölcsi világrendet s mint ahogy a jó gyermek mindig arra törekszik, hogy ugy viselje magát s csak olyan dolgokat cselekedjék, melyek megegyeznek szülője szándékával, akaratával: ugy a jó ember, a becsületes ember is gondolkozását, tetteit, életét igyekszik összhangzásban tartani az erkölcsi világrend törvényeivel, Isten akaratával.

Hogy Isten akaratával megegyezően cselekszünk-e, azt mindig megmondja bennünk egy érzés, ami minden tettünkben az értékmérője: a *lelkiismeret.* Ha minden kötelességünket hiven, a becsület követelményeinek megfelelően végezzük, akkor lelkiismeretünk nyugodt s jóleső megelégedés tölti be lelkünket. Ha ellenkezően cselekszünk, kellemetlen, félő érzet, ideges nyugtalanság, valami rossz bekövetkezésétől való remegés nehezedik ránk. A jó, a becsületes ember állandóan arra törekszik, hogy mindent lelkiismeretének sugallata szerint pontosan végezzen el, tegyen meg, tehát *lelkiismeretes.*

A lelkiismeretről azt is mondják, hogy az Isten szava az emberben. Ennélfogva, aki lelkiismeretére hallgat s annak engedelmeskedik, Isten parancsát követi és ezáltal Istennel jut benső lelki kapcsolatba. Ennek a benső kapcsolatnak megérzése fakasztja az ember lelkében a *vallásos érzés* kristályforrását. Ez érzés alapján érezzük magunkat többnek, mint természeti erők vak játéka véletlen eredményének. A vallásos érzés, mely Istennel kapcsol össze, tárja fel előttünk a világmindenség fenséges nagyszerüségét, adja annak tudatát, hogy a mi életünknek szervesen kell beletagozódni a mindenség életébe, hogy

van célja létünknek, hogy mibennünk is az az élet lüktet, mely a világmindenségnek értelmet, szépséget ad. A vallásos érzés sejteti meg velünk, hogy lelkünk alkotni, cselekedni vágyása Isten örök teremtő, világfenntartó erejéből táplálkozik és igy Isten mibennünk van és mi Istenben vagyunk. Ez érzés vezet el az *istenfiuság tudatához*, hogy mi Istennek, az Atyának gyermekei vagyunk, lények az ő lényéből, lelkek az ő lelkéből.

A jó embert lelkének alkata kapcsolja bele Istenbe, tehát lelki alkatánál fogva mélyen *vallásos*. Vallásossága azonban nem vallási szertartások gépies végzése, nem ceremóniás külsőségek farizeusi fitogtatása, hanem *benső lelki élmény*, amely egész életére, minden gondolatára, cselekedetére, magaviseletének teljességére kihat és vezető erővé válik.

A vallásos érzésből táplálkozó ama tudat, hogy az ember Istennek gyermeke, bizonyos *méltóságérzetet* ad a jó embernek, aki felmagasztosult örömmel van eltelve amiatt, hogy őt az Isten emberré s igy gyermekévé alkotta. E méltóságérzet, mintegy királyi palást veszi körül egész lényét s tartja távol minden olyan cselekedettől, amivel beszennyezhetné magában Istennek képét. E méltóságérzet azonban *alázatossággal, szerénységgel* párosul, mert mindazt az értéket, mit magában felfedez, Istentől nyert kitüntetésnek, ajándéknak itéli, amiért alázatos tisztelettel kell hálát adnia a legfőbbnek, Istennek. Ez értékeket, mint drága talentumokat megőrizni és szaporitani kötelességének tartja a jó ember, aki ennélfogva minden szépet, jót, nemeset diadalra igyekszik juttatni és a saját értékes lelki tartalmát *tanulás, önmüvelés* által gyarapitani soha meg nem szünik.

Ki önmagában az embert Isten gyermekeként ismerte fel, az mást is ilyennek minősit, tehát *általános testvéri, meleg érzéssel* van eltelve embertársai iránt. Ezért a jó ember nem tud gyülölni senkit, nem tud irigykedni senkire, nem támad benne bosszuvágy semmiféle bántalomért. A jó embernek öröm a más öröme, fájdalom a más fájdalma, örül az örvendőkkel, sir a sirókkal.

A jó ember tehát vonakodás nélkül segit a segitségre szorulón, de nem azért, hogy ezzel maga iránt hálára kötelezze s e hálából majd későbben hasznot huzzon, hanem segit másokon, jót tesz embertársaival azért, mert neki benső lelki örömöt okoz az s emberi méltóságérzetével, az egyetemes testvériséggel összeférhetetlennek tartja a mások bajával, szenvedésével szemben való közömbösséget, részvétlenséget. Ezért a jó ember a jótevésben, mások megsegitésében *önzetlen*.

És ha másokban felebarátaik baja, szenvedése fölötti kárörömöt tapasztal, ha tán őt magát is méltatlan bántalmak érik, ha nemes szándékait meg nem értve gunyolják, csufolják, elgáncsolják, vele szemben is gonoszul cselekednek: nem a gyülölet lángja gyul fel lelkében, nem a bosszuvágy ébred fel bántalmazóival szemben, hanem mélységes *részvétet*, meginditó szá-

nalmat érez irántok, mint Jézus a golgotai uton, mikor bántalmazóiért imádkozott: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekesznek". Mert a jó ember lelkének alapérzése a *szeretet*. A szeretet, mely arra inditja *embertársaival szemben*, hogy amit nem akar, hogy vele szemben cselekedjenek, ő se tegye azt másokkal, hanem mindig csak azt tegye, amit óhajt, kiván, hogy mások vele szemben tegyék. A *szeretet*, mely *Isten iránt* való bensőséges hálára ösztönzi, de egyszersmind mély alázatosságot ébreszt lelkében a legfőbb lénynyel szemben és arra inditja, hogy az élet minden terhét, megpróbáltatását, szenvedését *türelemmel* hordozza, tudván, hogy minden Istentől van és hogy „akik az Istent szeretik, azoknak minden javokra van", amint Pál apostol tanitja (Róm. 8. 28).

Ime, az elmondottak együtt alkotják a *jó ember* benső, lelki képét, aki tehát *becsületes, vallásos, lelkiismeretes*, az *istenfiuság* tudatával és az *emberi méltóság* érzetével van betelve, de azért *alázatos, szerény, jószivü*, jószivüségében *önzetlen*, magát állandóan *tökéletesiteni, művelni* igyekszik, *igazságos*, de nem bosszuvágyó, nem irigykedik, nem gyülölködik, *szeretettel* van tele *Isten és ember iránt, türelmes* és *bizakodó* az élet megpróbáltatásai között.

Ilyen emberek, *jó emberek* épitik fel, valósitják meg a jövő jobb társadalmát, e földön *Isten országát*. A jó ember, akit legtökéletesebben Jézus valósitott meg önmagában, egy eszmény, melynek megvalósitására törekedni mindnyájunknak legfőbb kötelességünk. E cél felé a világitó fáklya Jézus, ki hozzánk is intézi szavait: „Én példát adtam, hogy amiképen én cselekedtem, ti is aképen cselekedjetek". A templomi igehirdetés eszköz az esemény kialakitására és buzditásra a cél felé törésben. Isten adjon erőt és segedelmet, hogy az igehirdetőktől buzdittatva Jézus világitó fáklyájának, az evangéliumnak fénye mellett közelgethessünk a jó ember eszméjének megvalósulása felé s munkásai lehessünk annak, hogy — amiért naponként imádkozunk, — jöjjön el Istennek, a mi Atyánknak országa s legyen meg mibennünk, miáltalunk az ő akarata. Amen.

Z. S.

Koszorumegváltás. A cluji Gondoskodó Társaság febr. 18-án tartott igazg. ülésén *Hadházy Sándor* alelnök meleg szavakkal emlékezett meg *Dr. Gspann Károlyról*, akinek halála a Gondoskodó Társaságot is mélyen megrenditette. *Dr. Gspann Károly* éveken keresztül volt a Társaság elnöke, utóbb egyik alelnöke s az Igazgatóságnak tagja. Javasolta, hogy emlékét koszoru-megváltás cimen az *Unitárius Napközi Otthon javára 1000 lej összeggel és jegyzőkönyvileg is örökitse meg és erről a családot irásban értesitse a Társaság*. Az Igazg. és fel.-biz. tagjai kegyeletük jeléül felállással, határozattá emeltéka javaslatot. A temetésen a Társ. tagjai nagy számmal vettek részt s az nap délben az alelnök vezetésével nagyobb küldöttség kondoleált a családnál.

Amerikai első vasárnapom.

— Üzenet Amerikából. —

Bizonyára többen emlékeznek a Közlöny olvasói közül a mult nyári kedves amerikai látogatókra, a Robinson lelkészi párra. Igy nem használok ismeretlen nevet, mikor hazaizenem, hogy Robinson lelkész ur egyházközségében töltöttem első amerikai vasárnapomat.

Január 2-án, vasárnap reggel 9 órakor beültünk egy szép uj autóba, (amelyiket családi körben Benczédinek hivnak), hogy a vasárnapi iskolába menjünk. Vasárnapi iskola után d. e. 11 órakor istentiszteletet tartottunk, hol Robinson tiszteletes ur végezte a szertartást és én prédikáltam.

A templomot száznegyven tagu gyülekezet töltötte meg. Körös-körül a templom falára Dávid Ferenc és más erdélyi vonatkozásu képeket függesztettek, hogy otthonosabban érezzem magam. Az orgona billentyüi alól jólismert dallamok szállottak felém. „Hozzád megyek Uram" és „Téged kereslek könnyeimben" dallamaira énekeltük a zsoltárokat angol nyelven. Robinson lelkész ur egynehány szóban magyarul üdvözölt engem, s igy valóban annyira otthon kezdtem érezni magam, hogy szószékre lépve, biztosan magyarul szólaltam volna meg, ha angolul megirt prédikációm nem lett volna előttem.

Délután az ifjusági körrel találkoztunk. Jól esett látnom azt a mintegy harminc tagból álló nagyobbára egyetemista ifjuságot, melyik komoly szeretettel érdeklődött az unitárizmus legrégibb otthona után.

Amerikai első vasárnapom a hidépités napja volt. Egy téglakövet tettünk hozzá ahoz a hidhoz, mely tengeren és országhatárokon keresztül összeköti az erdélyi unitárizmus öreg fáját az erős fiatal hajtásokkal itt Amerikában.

Most, midőn amerikai első vasárnapom alkalmával haza üzenek, ezt teszem nem csak a magam, de a plainfieldi egyházközség és Robinson lelkész ur nevében is, bizonyságául annak, hogy lélekben az erdélyi unitáris testvérekkel vagyunk.

Plainfield, 1938. I. 2. *Szánthó Vilma.*

Hirdetmény. A Cluj—Turda-i müut mellett Vâlcele községben a Berde kezelési-alap tulajdonát képező régi iskolatelek, melynek területe 1 és $^1/_4$ hold a rajta levő épülettel együtt eladatik. Ajánlatok 1938. március 15-ig az Unitárius Egyház Jószágfelügyelőségéhez adandók be, Cluj, Calea Marechal Foch Nr. 12., ahol bővebb felvilágositással is szolgálnak.

Jószágfelügyelőség.

Uj eljárás. A jószágfelügyelőség Gál Mózes lelkész inditványára tervbe vette, hogy a jövőben az egyházi birtokok eladása, bérbeadása, valamint az ezeken való alkalmazásokra vonatkozó hirdetményeit az „Unitárius Közlöny"-ben is hiveink tudomására hozza.

Dr. Gál Kelemen: Jakab Elek élet- és jellemrajza. Különös tekintettel irodalmi munkásságának unitárius vonatkozásaira és jelentőségére.

Korábban már hírt adtunk arról, hogy az Unitárius Irodalmi Társaság Dr. Gál Kelement megbízta Jakab Elek élet- és jellemrajzának a megírásával. A munka az elmult hetekben elhagyta a sajtót és jóleső örömmel állapíthatjuk meg a munka átolvasása után, hogy annak megjelenése valóságos irodalmi esemény. Jakab Elek oly szerepet töltött be az unitárius és általában a magyar közéletben, hogy arról elfeledkezni, több, mint hálátlanság. Dr. Gál Kelemen egy adósságot fizetett le ezzel a könyvvel, amellyel az unitárius egyház Jakab Elek emlékének is, de önmagának ts tartozott.

Jakab Elek élete abban a korban folyt le, midőn a magyar és az unitárius élet a legreményteljesebb, legdicsőségesebb napokat élte át, de egyuttal a legsötétebb, a legfájdalmasabb csapásokat is elszenvedte. Jakab Elek, ez a tiszta lelkesedéssel, rajongással telt lélek részt vett az 1848-as forradalomban, nem szünt meg munkálkodni az ötvenes évek sötét elnyomatásában, de ott volt a munkamezőn a legelsők között, mikor hajnalodni, virradni kezdett.

Az unitárius életben pedig egy fanatikus lélek buzgóságával részt vett. Egyháztörténelmi kutatásai megbecsülhetetlenek. Dávid Ferenc életrajzát a hivő lelkesedésével és a tudós alaposságával megirja. A magyar közélet csaknem minden jelentős munkájában részt vesz.

Dr. Gál Kelemen mindenütt nyomon kiséri ezt a hatalmas, mindig lelkes, mindig teljes odaadással munkáló unitárius magyart. A munka mindenütt pontos, alapos, sohasem hatásvadászó. Éppen ezért nem mondhatjuk ugynevezett könnyü, csemege olvasmánynak, mert a fontos adatokat sehol sem hagyja el. De éppen ebben van egyik nagy érdeme. Tárgyilagossága, biztos itélete biztositják azt, hogy nemcsak a jelenben, hanem a jövőben utmutató mű lesz.

A nagyon érdekes és értékes tartalmu munkát ajánljuk olvasóink figyelmébe. Meggyőződésünk szerint nem hiányozhatik egyetlen egyházközség könyvtárából sem és nem nélkülöz-

heti senki, aki megbecsülni tudja a mult század második felének történetét.

Ára fűzve 120 lej, kötve 150 lej. Megrendelést szivesen közvetitünk.

Dr. Wilbur: „A mi unitárius örökségünk“ cimü kb. 28 ives munkája, mely az unitárizmus történetét a különböző országokban részletesen tárgyalja Szent-Iványi Sándor teológiai tanár forditásában és kiegészitésével, mintegy 170 képpel diszitve, a közeljövőben megjelenik. Előfizetési ára: fűzve 120 L, famentes papiron 135 L, kötve 150 és 165 L. A bolti ár magasabb lesz. Előfizetéseket elfogad az Unitárius Iratterjesztő, Cluj, Liceul Unitarian, valamint lapunk szerkesztősége is.

Nagysikerü kulturdélután az unitárius püspöki palotában. Február 5-én olyan nagyszámu előkelő közönség jelent meg a már hiressé lett D. F. E. kulturestélyén, amilyen még sohasem volt. Bevezető kedves szavakkal Dr. Boros Györgyné nyitotta meg a kedves kulturösszejövetelt. A szép műsort Póczy Mihályné szellemes, elbájoló csevegése nyitotta mag: A szegény ember öröméről. Guráth Erzsi preciz hegedüjátéka következett Gajzágó Nusi megfelelő kiséretével. Szeghő Julia Kodály dalokat énekelt gyakorlott zenei tudással K. Molnár Irma tanárnő kitünő kisérete mellett. Műsoron kivül kedvesen szerepelt özv. Siró Zsigmondné Csipkés Ilona, sajátszerzésü költeményeit olvasta fel: Rege a püspöki palotáról cimen, melyben költői lélekkel mondja el azt a fel nem becsülhető valóságot, amit a püspökpalota lakói: Dr. Boros György püspök és neje tettek a magyar kultura ápolására és a szegények könnyeinek apasztására. P. Szentmártoni Kálmánné Liszt nyolcadik rapszodiáját adta elő zongorán igazi művészettel és valódi hatással. Az estély szép befejezője volt Moldován Melinda kellemes énekszáma Ütő Mária zenetanárnő szabatos kiséretével.

A szépségek koronája.

Én, ami szép, azt
Soh'sem keresem.
Én sok szépséget
Találok fűben,
Fában, virágban.
A természetnek
Négy évszakában,
A bubánatban,
Ahol él a hit.
Mindenben, mindig
A szépség lakik.
A szépség ott él
A durva kőben.
Minden szépségek
Szent koronáját
Látom a nőben.

Izsák Domokos.

A jó ember.

Hallották-e hirét Alszegi Istvánnak?
Alszegi Istvánnak, a hires gazdának.
Háza, földje, kertje minden gazdasága,
Ott volt, ott a templom tőszomszédságában.

Akí őt kereste, aki hozzá fordult,
Bármiben, bármikor az mindig boldogult.
Tele pince, kamra, rakott asztal várta,
Az érkező koldust gazdagon ellátta.

Jó, igaz, szelid volt, alázatos lélek.
Inkább türt, de soha senkinek sem vétett.
Türelmét, nyugalmát nem zavarta semmi,
A harag nem tudott rajta erőt venni.

Bölcsen viselte azt, amit a sors rámért,
Váratlan csapástól soha nem bujt s nem félt!
Érezte, tudta, hogy vele van az Isten,
Bármi vészben, sorsban elhagyatva nincsen.

Reggel az uj napot imádsággal kezdte,
Hálát s dicséretet adott minden este.
Gonoszul, haraggal soha egy szót sem szólt,
Hallgatag, elnéző s mindig türelmes volt.

Ember volt, de csak volt valamikor régen,
Hire neve már csak ott él a mesében.
Este, ha a végére ért a vacsora,
Az öregek sokat mesélgetnek róla.

„Egyszer volt egy ember" — igy kezdik s folytatják,
Elmondják ugy, amint ők is azt hallották.
És a mesét pedig mindig azzal zárják:
Meghalt és ma annak nem találni párját.

Lőrinczy Miklós.

Nem könnyebb szabadságban élni, mint a szabadságért harcolni, mert a szabadságért ugy kell harcolni, mint egy arkangyalnak és a szabadságban ugy kell élni, mint egy szentnek.

Emeljétek a ti sziveiteket az Istenhez, mert még a pocsolya vize is megtisztul, mikor az ég felhőibe felszáll.

Jó hir. Biztos forrásból jött értesülésünk szerint Dr. Varga Béla megválasztott püspök közbenjárásának és Dr. Fazakas János jogtanácsos sok rendbeli fáradozásának eredményeképpen a kormány a lelkészek államsegélyét február és március hónapokra, kétszeresére emelte fel. Reméljük, hogy ez az annyira óhajtott állapot oda fog fejlődni, hogy ezután nem lesz meg a külömbség az unitárius lelkészek és más vallásu lelkészek államsegélye között.

Az Egyetemes Unitárius Lelkészkör a főtanácsi üléseket megelőzően 1938 január 15-én délelőtt tartotta a püspökség disztermében 1937 évről elmaradt rendes közgyülését. Mintegy 70 lelkész jelent meg e népes gyülésen. „Erős várunk" eléneklése után Biró István imája emelte a lelkeket Istenhez. Pál Dénes elnök megnyitójában visszapillantást vetett a lelkészkör negyvenéves multjára, megállapitva, hogy mindig az összetartás s erős önfegyelem voltak azok az eszközök, amelyek a fokozott munka mellett diadalra vitték a lelkészkör elgondolásait. Melegen üdvözölte Gvidó Béla esp. lelkészt 50 éves lelkészi szolgálata határkövénél.

Elnöki bejelentések során szomoruan nyert megállapitást, hogy az unitárius lelkészek államsegélyének kielégitő rendezése az elmult évben sem nyert megnyugtató megoldást, még mindig fennállanak a megbélyegző és megbénitó megkülömböztetések a külömböző keresztény egyházak lelkészeinek államsegélyét illetőleg.

A vidéki lelkészkörök munkásságáról szóló évi jelentést Kővári Jakab terjesztette elő, röviden vázolva lelkészkörünk 40 éves munkásságának irányelveit. Tartatott az elmult évben egy háromnapos lelkészi konferencia Brassóban. Előadásai, a hozzászólások és megbeszélések bátran megállják az összehasonlitást akár felekezetközi, akár nemzetközi viszonylatban. Volt a körökben 15 rendes, 2 rendkivüli gyülés. Ezeken tartottak a körök tagjai 12 előadást, két prédikációt. Több körben elhatározták, hogy a jövőben gyakrabban fognak gyüléseket tartani. Nagy lendületet adott az egységes munkának a Nagy Dénes lelkész által összeállitott s a körök többsége által elfogadott munkaprogram.

A hitoktatás reformjáról tartott előadást Nagy Dénes. Elő-

adását élénk megbeszélés követte, melynek eredményeképen a gyülés kivánatosnak tartja, hogy e kérdés állandó érdeklődés tárgya legyen s a kialakult tervezetekből egységes, a kor követelményeinek megfelelő tanterv jöjjön létre.

Sigmond József szerkesztő a kör folyóiratának az „Unitárius Szószéknek" 1937 évi munkásságáról számolt be. A szellemi rész kielégitő sőt örvendetesnek mondható, azonban az anyagiakban, főként a künnlevő mintegy 30.000 lej hátralék miatt, melynek java-része egyházközségeinknél van, elszomoritó. Emiatt a lap terjedelme „bizonyos soványitó kurán" ment át, ami a lelkészkör egyetlen folyóiratánál semmiesetre sem kivánatos. Szolgáljanak e sorok is az illetékesek előtt felhivásképen arra, hogy az egyházközségek hátrálékaik, előfizetésük rendezésével nyujtsanak segédkezet e nagymultu és nemes-hivatásu folyóirat felvirágoztatására. Most az egyházközségi számadások s költségvetések összeállitásánál jusson eszünkbe e kérés.

Ekárt Andor pénztáros a lelkészkör 1937. évi pénzforgalmáról számolt be. Gyülés ugy a szerkesztőnek, mint a pénztárosnak elismerő köszönetét fejezte ki munkásságukért.

Tárgyalta gyülés a Câmpia-Turzii egyházközség kérését, melyben a husvéti perselypénzt kérik épitendő imaházuk számára Gyülés tagjai vállalták, hogy megteszik, ami lehetséges e kérés teljesitésére.

Fekete Lajos jegyző már korábban bejelentvén ezen tisztségéről való lemondását, gyülés Kővári Jakabot választotta meg jegyzőnek.

Fikker János alelnök záró szavaival ért véget a gyülés.

...ab.

Nyugtázás. Az odorheiu-i unitárius egyházközség kulturháza nemcsak a gyülekezet tagjainak és egyesületeinek buzgó áldozatkészségéből épült fel és rendeztetett be. Azt lehet mondani, hogy önkéntes, szives adományaikkal felekezeti különbség nélkül hozzájárultak még sokan azok, kik egy magyar kulturbástya épitését kivánatosnak tartották. Az alábbiakban emlékezet kedvéért és nyugtázásképen közöljük a más felekezetü adományozóknak és a gyülekezet tagjai közül azoknak nevét, kik az egyházi rovatal után megállapitott % összegénél többet adtak a kulturház javára. Dr. Jodál Gábor 300 L., Csiky Albertné 405 L., Egyesült Ipar és Jelzálogbank 1000 L., Odorheiu Takarék 500 L., Csatóné 100 L., Soha Aladár 100 L., Orbán testvérek 150 L., Dénes Zoltán 600 L., Mafte Miklós 1200 L., Gutmann-cég 700 L., Fischer Béla 200 L., Simó András 300 L., Koncz gyógyszertár 200 L., Szöllősi-cég 200 L., Essigman-cég 200 L., Sámson-cég 200 L., Simó Józsefné 200 L., Gautz-cég 1000 L., Lőrincz József 1000 L., Moldován János 300 L., Debiczky Béla 250 L., Nemesné 300 L., Incze Kálmán 155 L., Lőrinczy—Zakariás-cég 200 L., Bocskor Zs., Phleps D., Voith gyógyszertár, Dr. Vánky fogorvos, Esztegár kereskedő, Hán József, Ziegler gyógyszerész, Lőrincz József kereskedő, Weinberger 100—100 Lejt.

Albert és Kerekes cég 50, Schuller kalapkereskedő 50, Szakáts Gy., Lautzky drogéria, Bánes Lajos és Wagner kereskedők 50—50, Singer kereskedő 30 L. és Léb kereskedő 20 Lejt ajándékoztak. Illesse e helyen is köszönet az adakozókat szives ajándékaikért. Gyülekezet tagjai közül nagy buzgósággal adakoztak: Ébert András és neje 1010, Fekete Béniám 5250, Halmágyi Samu 300, Csiky Albert 1510, Pál Mihály 4410, Gál József 1485, Balázs János 500, Gálfalvi Géza 1025, Kerestély Gyula 1075, Vida Gyula 430, Özv. Lőrinczy Béláné 675, Györffy István 1385, Fazakas Dénes 230, Szolga Albert 730, Özv. Boros Györgyné 860, Özv. Nagy Ferencné 910, Id. Elekes Dénes 1260, Marcon Gézáné 655, Barra Sándor 395, Fazakas Domokos 340, Fekete Dénes 2040, Simó József 340, Ifj. Elekes Dénes 540, Dr. Hadnagy Károlyné 240, Ifj. Hadnagy Sándor 250, Dr. Száva Andrásné 540, Béla Ferenc 500, Özv. Bartalis Józsefné 495, Csiki Domokos 755, Özv. Fekete Ferencné 910, Gidó Domokos 920, Id. Hadnagy Sándor 1048, Kibédi Sándor 650, Lukácsi János 535, Özv. Márton Dénesné 305, Özv. Málviánszky Ferencné 3000, Elekes Böske 1200, Györffy Margit 415, Péter József 400, Szabó András 538, Vizi Gézáné 240, Özv. Pap Gergelyné 548, Bodrogi Istvánné 220, Özv. Bedő Domokosné 875, Gálfalvi Péter 500, Derzsi Domokos 120, Fenyédi Józsefné 150, Szabó Gyuláné 370, Szilveszter Gergely 120, Zillmann Vilmosné 530, Borsódi Frigyesné 675, Tamás Károlyné 120, Vetési Lajosné 210, Berki József 110, Fóris Gábor 200, Özv. Lukács Mózesné 50, Buzogány Józsefné 50, Sigmond József 3820, Nőkszövetsége 68.500 Lejt. Nyugtázást azzal zárjuk, hogy Isten szeresse, tartsa meg, áldja meg a jókedvü adakozókat, hogy továbbra is felkarolhassák az anyaszentegyház ügyét, mert ennek az egyházközségnek még sok pótolni és rendeznivalója van. *Lelkészi hivatal.*

Sântionlunca szórványainak istentiszteletei és hitoktatási programja 1938. évre. I. Ozun és vidéke (3 község) Lisneu, Bicfalău. Istentisztelet és urvacsoraosztás a ref. elemi iskolában d. e. 11—12-ig: husvétkor 2-ik nap ápr. 18-án, pünköstkor 2-ik nap jun. 6-án, ősszel szept. 18-án, karácsonykor 2-ik nap dec. 26-án. Konfirmálás és vallásvizsga később megjelölt időben. Hittan-óra szombat d. e. 11—12-ig, jan. 22., febr. 19., márc. 19., ápr. 30., máj. 21., okt. 1., nov. 5., dec. 3. Hivek látogatása novemberben. — II. Sântionlunca és vidéke (7 község) Comolo, Rechi, Bita, Boroşneul-Mare, Boroşneul-Mică, Suciava, Magheruş: Istentiszteletre és urvacsora-osztásra Sântionluncara bejárnak. Hivek látogatása nov.-dec. folyamán. — III. Moacşa és vidéke (6 község) Horia, Besencu, Dalnic, Albiş, Marcuşa. Istentisztelet és urvacsora a helybeli gondnok házánál: márc. 6. d. u. 3-kor, nov. 13. d. u. 3-kor, ugyanekkor a tanulók kikérdezése. Hivek látogatása a febr. és nov. körutban. — IV. Covasna és vidéke (6 község) Surcea, Telechiu, Brateş,

Păpănţi, Cosnando, Zăbala, Zagon. Istentisztelet és urvacsora-osztás a Kulturház kistermében d. e. 11—12-ig: Husvét 3-ik nap ápr. 19., jun. 12., ősszel szept. 11., karácsony 3-ik nap dec. 27-én, hittan-óra ugyanekkor istentiszteletelőtti időben. Hivek látogatása a nov.-dec. körutban. — V. Târgu-Săcuesc és vidéke (12 község) Catalina, Senzieni, Imeci, Osdula, Bretea, Sarfălau, Poiana, Petriceni, Valea-Seaca, Casoni, Icfălau. Istentisztelet és urvacsora-osztás a ref. tanácsteremben d. e. 11—12-ig: jan. 16., febr. 20., ápr. 2., máj. 8., jun. 7. (pünkösd 3-ik nap), okt. 2., nov. 6., dec. 11-én, hittan-óra ugyanekkor Istentisztelet előtt. Hivek látogatása a nov.-dec.-i körutban. — Felkérem a hiveket, hogy látogassanak el pontosan az istentiszteleti találkozóinkra. Minden értesitést és érdeklődést, vagy minket érdeklő hirt az „Oficiul Parochial Unitarian" Sântionlunca, p. Ozun cimre küldjenek. *Barabás Béla*, szórvány-lelkész.

A Câmpia-Turzii Unitárius Nőszövetség 1938 jan. 15-én tartotta meg nagysikerü szezonnyitó műsoros bálját. Erre az alkalomra, mint eddig mindig, a község minden magyar lakója, társadalmi osztálykülönbség nélkül a legnagyobb lelkesedéssel készült. A turdai műkedvelők Gárdonyi Géza halhatatlan művét „A bor" cimű falusi történetet adták elő. Szakértők véleménye szerint oly tökéletes és határozott volt minden egyes szereplő megjelenése és játéka, hogy hivatásos művészek sem adhatnak tökéletesebbet. Az estélyt a helybeli lelkész nyitotta meg. A közönség üdvözlése után, Gárdonyiról, mint iróról emlékezett meg. Rövid és mégis körültekintő s világos beszédét ezzel fejezte be: most pedig „A bor" c. művén át szólal meg Gárdonyi Géza s tárja a n. é. közönség elé halhatatlanságának egy drága gyöngyszemét. A szindarabot a zsufolásig megtelt nézőtér a legnagyobb figyelemmel és tetszésének megnyilvánitásával élvezte a halhatatlan iró tökéletes alkotását, melyet igazi hűséggel tárt eléjük a műkedvelő gárda. A szép erkölcsi siker mellett, melyet nem zavart semmi összeszólalkozás vagy nézeteltérés, megvolt a reményenfelüli gyönyörü anyagi siker is. Hálás köszönetet mondunk ezuton is minden nemesszivü adakozónak, akik a bál erkölcsi és anyagi sikerét emelték. *Sz. G.*

A „Siculia" Kereskedelmi Részvénytársaság (Cluj, Marechal Foch No. 43.) a székelyszövetek, házivásznak elárusitásán, valamint a saját üzemében előállitott és nagy elterjedtségnek örvendő, aranyéremmel már több izben kitüntetett praktikus és olcsón beszerezhet *„Record"*-gyümölcs stb. permetezőgépek forgalombahozásán kivül, üzletkörét kiterjesztette az összes romániai ásványi és földtermékek, fa és faszén stb. vételére és eladására is. A népmüvészeti cikkek eladását jövőre a „Pitvar"-ral közösen fogják eszközölni. Tehát, akinek ásványi termékei stb. várnak eladásra, avagy ilyen ügyekben felvilágositásra van szüksége, vagy permetezőgépet akar vásárolni, az forduljon a „Siculia"-hoz, viszont népmüvészeti cikkek (va-

rottas, himzés, faragások és egyéb kézműáruk stb.) dolgában a „Pitvar" házi, ipari és népmüvészeti, termelő, beszerző és értékesitő szövetkezetet (Cluj, Iuliu Maniu 3 sz.) keresse fel. Lapunk olvasói részére, vagy bármely egyházi szervezet részére, amennyiben közvetlenül a Siculiától rendelik meg a szükséges permetezőgépet, — lapunkra való hivatkozással, — vételárból 10% jutalékot ad.

Plakátverseny. Az „Uj cimbora" cimü kitünő gyermeklap plakátpályázatra 1250 lei dijat tüzött ki. A kitüzött dij legnagyobb részét a cluji főgimnáziumunk ifjai nyerték el, amennyiben 1000 lei összeget nyertek el.

Fölhivás. Akinek van egy nélkülözhető példánya Dr. Boros György püspök „Erasmus" cimü tanulmányából, szivesked jék a püspök urhoz juttatni, mert lapunk egyik olvasójának szüksége van rá.

Péter Sándor ny. lelkész halála. Lapunk zártakor vettük a szomoru hirt, hogy Péter Sándor ny. lelkész 70 éves korában I. G. Ducán hosszas szenvedés után meghalt. Elhunyt lelkész egyike volt az utóbbi évtizedek legmunkásabb unitáriusainak. Jövő számunkban bővebben megemlékezünk róla.

Az Iris-telepi imaház berendezésére és harmonium-alapra adományoztak 1937 december 1-től: Özv. Bochdál Károlyné Vârghiş 100 lei, aki az „Unitárius Közlöny"-ből olvasta az Iris-telepi imaház megalakulását s minden unitárius megmozdulást felkaroló, nemes áldozatkészségével és lelkével sietett ügyünk támogatására pénzbeli adományával. Amidőn e helyen külön is kifejezzük hálás köszönetünket szives adományáért, kérjük továbbra is szives támogatását és segitségét. — Fikker János 100 L, a „Szabadelvü kereszténység a világ szüksége" cimű füzet eladásából befolyt 1755 L, melyet a harmonium-alapra forditottunk. — Kovács Lajos esperes 60 drb. füzetet adományozott a hivek közötti kiosztás céljából. — Minden további szives adományt vagy megkeresést a cluji unitárius lelkészi hivatal cimére kérünk. *Erdő János.*

Nyugtázás. Az egylet pénztárába január 23-tól február 22-ig *tagsági dijat* fizettek: Unitárius Egyházközség Cornești 1929—1933-ra, Orendt Jánosné Sighişoara 1936—1937-re, Bedő Albert 1936-ra, Pataki Jánosné Cluj 1938-ra, Ajtay László Câmpina 1937—1938-ra, Özv. Keresztély Zsigmondné Cluj, Özv. Szénásy Ferencné Dej, Dr. Gotthard Áron Timişoara (100 L), Deák László Miercurea Niraj, Nagy Lajos I. G. Duca 1938-ra, Kádár József Dej 1938—1939-re, Kiss Dénes Chichiş 1934-re.

Előfizetési dijat fizettek: Kocsis György Blaj 1936—1937-re, Orendt Jánosné Sighişoara 1938-ra, Szabó Irén Valea Crişului 1935—1937-re, Unitárius Földmives Iskola I. G. Duca 1936—1937-re, Gál Sándorné Oradea 1936—1938-ra, Molnár Jolán Band, Ádám Sándor Septeriu 1937-re, Theiss Istvánné Miheş, Köntés Ernő, Köntés Sándor, Köntés Imre, Köntés Mi-

hály, Ifj. Köntés Ferenc, Szabó Annuska, Kiss Gábor Sfântul-Gheorghe, Ferencz József Cluj, Keresztesi Rózsika Tg.-Mureş, Bodi Ferenc I. G. Duca, Albert Mihály Oradea, Kocsis Sándorné, Nagy Mózesné, Nagy Mihályné, Gyerő Andrásné, Ágoston Béláné, Budai Boros János Ormeniş, Id. Killyéni József Chichis, L. Pap Lajos Bihoria 1938-ra, Bartha László Rupea 1934—1937-re, Pethő Tivadar Boţanii-Mare 1937—1938-ra, Szász Gábor Hoghiz 1934—1937-re, Kis Istvánné, Balla Zsigmond, Pálfi Lőrinc, Nagy Endre, Kormos Jenő, Égei Sándor Plăieşti 1938-ra.

Alapitói dijban fizetett: Kahlfürst Imre Cluj 200 L-t.

Cluj, 1938 február 23-án. *Gálfi Lőrinc.*

Szerkesztői üzenet helyett. Kedves munkatársainkat, tagtársainkat és előfizetőinket az alábbiakra kérjük fel:

1. A cikkek irásánál méltóztassanak az érvényben levő állami törvények szerint járni el. Ajánlatos a cikkeknél a szélen egy részt üresen hagyni, hogy a netán szükséges javitásokat eszközölhessük. 2. Költeményeket kizárólag vallásos irányuakat kérünk, azokból is lehetőleg szavalásra alkalmasakat, hogy ez által a falusi közmüvelődési munkának szolgálatára álhassunk. 3. Ha a lap nem érkezik meg rendesen, kérjük a szerkesztőt (Cluj, Calea Mar. Foch 12) értesiteni. 4. A legközelebbi számra szánt cikkeket kérjük legkésőbb a hó 20-ig beküldeni, mert külömben csak véletlenül jelenhetik meg abban a számban. 5. Minden pénz Gálfi Lőrinc teol. akad. tanár pénztáros cimére küldendő (Cluj, Cal. Mar. Foch 12) a rendeltetés megjelölésével.

Az Unitárius Közlöny előfizetési ára évi 36 lei. A D. F. E. évi rendes tagsági dija 60 lei. A D. F. E. örökös alapitói dija 1000 lei. A rendes- és alapitó-tagok egyleti tagsági jogaik gyakorlása mellett kapják az Unitárius Közlönyt is. Az előfizetési dij csak a Közlönyre jogosit. Kivánatos tehát, hogy mindenki lépjen be az egylet tagjai sorába s dijait rendezze. Egyleti jogait csak az gyakorolhatja, aki tagsági dijait rendezte. Előfizetés külföldre 90 lei. Minden pénzküldemény Gálfi Lőrinc pénztáros cimére küldendő Cluj, Calea Marechal Foch 12.

Az „Unitárius Közlöny" megjelenik havonta.

Szerkesztő: Benczédi Pál, Cluj, Colegiul Unitarian.

Tipografia „Pallas" könyvnyomda Cluj, Strada Vlăhuţa 3.